

Ukazał się najnowszy raport „Nauka w Polsce 2023” przygotowany przez ekspertów z Ośrodka Przetwarzania Informacji. Cykliczna publikacja jest wynikiem monitoringu stanu nauki w Polsce prowadzonego na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Najnowszy raport OPI: radon.nauka.gov.pl/analizy/nauka-w-Polsce-2023 przedstawia najważniejsze charakterystyki sfery nauki w Polsce do 2022 roku (tam, gdzie to było możliwe, zaprezentowano też dane z 2023 roku). Zestawiono je również z danymi z poprzednich lat, a także z informacjami z innych państw. Wszystko to pozwala umiejscowić zmiany zachodzące w Polsce na tle szerszych tendencji pojawiających się w omawianej sferze w Europie i na świecie.

364 instytucje naukowe w Polsce

Najwięcej instytucji naukowych w Polsce funkcjonowało w województwie mazowieckim – w 2022 roku swoją siedzibę miało tu 151 podmiotów, co stanowiło 41% wszystkich instytucji naukowych. Skupione na tym obszarze były przede wszystkim instytuty badawcze (48 na 69 w całym kraju), instytuty PAN (42 na 77) i instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz (12 na 26). Drugie pod względem liczby instytucji naukowych było województwo małopolskie (38 podmiotów, w tym po 11 uczelni publicznych akademickich i instytutów PAN). Znaczącym potencjałem naukowym charakteryzowało się również województwo śląskie (35 instytucji) oraz wielkopolskie (31 instytucji). Województwo wielkopolskie było też drugim (po mazowieckim) obszarem skupiającym pozostałe podmioty (w tym m.in. Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza). Najmniej instytucji naukowych funkcjonowało na terenach województw lubuskiego (1), opolskiego (3) i świętokrzyskiego (3).

Ponad 72 tysiące badaczy w polskich instytucjach nauki

Według danych z raportu OPI najliczniejszą grupą badaczy były osoby ze stopniem naukowym doktora (47%). Stanowiły one znaczący odsetek pracowników, zwłaszcza instytutów PAN (50% badaczy). Drugą pod względem liczebności grupę stanowili pracownicy ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (29%). Znacznie mniej licznie reprezentowani byli pracownicy z tytułem profesora (13%) oraz tytułem zawodowym magistra lub równorzędnym (11%). W przeliczeniu na pełne ekwiwalenty czasu pracy największy udział doktorów i doktorów habilitowanych zaobserwowano w naukach społecznych i humanistycznych – 83% przedstawicieli tych dziedzin legitymowało się stopniem naukowym. Największy odsetek etatów należących do profesorów przypadł w udziale naukom medycznym i o zdrowiu oraz o sztuce. Profesorowie reprezentujący te dziedziny nauki stanowili 18% badaczy.

Prawie połowa badaczy w polskich instytucjach to kobiety

Wśród wszystkich badaczy w instytucjach naukowych kobiety stanowiły 46%. Największy odsetek kobiet pracował w dziedzinie nauk medycznych i o zdrowiu (58%) oraz rolniczych (57%). Kobiety stanowiły też nieco ponad 50% badaczy w naukach społecznych i humanistycznych. Największa dysproporcja między płciami wystąpiła w przypadku nauk inżynieryjno-technicznych (29% kobiet). Na kolejnych etapach kariery naukowej maleje liczba i udział kobiet wśród badaczy. Najbardziej wyrównane proporcje płci występowały wśród osób ze stopniem magistra – 49% kobiet. W grupie doktorów habilitowanych udział kobiet wyniósł 43%. Natomiast wśród osób z tytułem profesora kobiety stanowiły zaledwie 29%.

W 2022 roku 3% badaczy zatrudnionych w polskich instytucjach naukowych miało obywatelstwo inne

niż polskie. Największy odsetek wśród obcokrajowców stanowili obywatele Ukrainy. Kolejni pod względem liczebności byli przedstawiciele Indii, Włoch oraz Niemiec.

537 tys. prac naukowych w latach 2018-2022

Z raportu OPI wynika, że w latach 2018-2022 opublikowano blisko 537 tys. prac naukowych, z których większość (69%) stanowiły artykuły, 27% rozdziały w monografiach, a pozostałe 4% – monografie naukowe. W latach 2019-2022 3% artykułów naukowych zostało opublikowanych w czasopismach za 200 punktów, 16% – w periodykach z drugiego w kolejności progu (140 punktów), a 19% uzyskało 100 punktów. Najwięcej publikacji, niezależnie od ich rodzaju, zostało przygotowanych przez badaczy z uczelni publicznych, którzy odpowiadali za prawie 82% artykułów naukowych i monografii naukowych oraz 87% rozdziałów w monografiach. Publikacje anglojęzyczne stanowiły 55% prac naukowych sprawozdanych w latach 2018-2022. Największy ich odsetek dominował w artykułach naukowych (69%). Z kolei publikacje w języku polskim przeważały wśród monografii naukowych (84%) i ich rozdziałów (70%).

Warto także dodać, że w latach 2018-2022 polscy wynalazcy złożyli 2 597 wniosków o udzielenie patentów do Europejskiego Urzędu Patentowego, co przełożyło się na 1 163 patenty. Od 2019 roku widoczna jest tendencja wzrostowa, jeśli chodzi o liczbę składanych wniosków – do 2022 roku wzrosła ona o niemal jedną trzecią.

Raport „Nauka w Polsce 2023” sfinansowano ze środków Ministra Nauki. Opracował go zespół ekspertów OPI w składzie: Joanna Mirosław, Bartosz Pawlik, Agata Roguz, Paulina Drężek-Kłoczko, dr Marzena Feldy, Marta Czarnocka-Cieciura.

Źródło: MNiSW